

CAMINS RAMADERS. Record, records i vivències que van desapareixent.

Catalunya | 11-01-2012 | 11:55

El passat dimarts 10 de gener la vacada del mas dels Carbonells (del municipi de la Pobla de Lillet, a l'Alt Berguedà) va emprendre el seu camí hivernal. El camí de retorn a casa, després dels mesos de pastura estiuenca i tardoral (de l'1 de juny al 10 de gener) a la muntanya de Rus.

Vam tenir el goig i el privilegi d'acompanyar a l'Ernest Sitjes i les seves vaques en aquesta diada i en aquest trepig pel camí ramader: camí històric, testimoni mut d'anys i segles de vida i cultura mil·lenària, la dels pastors. Una cultura que es troba als orígens de la identitat i del sentir d'aquestes terres pirinenques. Malauradament, però, any rere any, els pastors i els ramats van minvant i es va apagant i desapareixent aquest sistema de vida ancestral, engolida pel progrés, la modernitat, la mala gestió de l'administració i per la societat actual.

El sector i l'entorn pel qual discorre aquest tram de camí ramader comprèn la zona de Santa Cecília de Riutort, la Sala, collada de Puigcalm, el Trull, Puigcastellar, Fumanya i el Plantiu, segueix paral·lel al riu Llobregat, travessa la població de la Pobla de Lillet i es dirigeix a l'antic monestir de Santa Maria de Lillet fins arribar a l'esmentat mas dels Carbonells.

És un tram d'un dels múltiples camins ramaders que s'utilitzaven i es freqüentaven antigament durant la transhumància (recorregut que feien els ramats seguint les estacions i les pastures: a alta muntanya (Berguedà, Ripollès, Cerdanya,...) a l'estiu i a terra baixa (Empordà, Vallès, Penedès,...) a l'hivern).

La transhumància és una activitat gairebé extingida però que, antigament tenia una importància cabdal. Avui, els ramats, els camins, els pastors, el llenguatge, les vivències, els topònims, els masos,... resten gairebé en l'oblit i queden ben poques persones que ens en puguin donar referència i puguin aportar el seu gra de sorra perquè no s'oblidi per sempre. L'Ernest Sitjes és una d'aquestes persones, i des d'aquí el nostre més sincer i admirat reconeixement i agraïment.

L'any 1995 es va aprovar una llei per a la protecció i regulació dels camins ramaders, però, a efectes pràctics, ha tingut ben poca incidència i compliment en el territori. Més aviat al contrari: els camins ramaders cada vegada estan més malmenats i abandonats, i es perden entre la malesa dels boscos, les propietats privades, noves infraestructures i vies de comunicació,... I el present i el

futur d'aquestes vies pecuàries vertebradores del país no és gens encoratjador.

Amb aquest petit article i reportatge volem fer una petita aportació perquè aquest sistema de vida tan nostrat, sentit i estimat no desapareixi per sempre, sinó que es mantingui encesa i viva per sempre la llum i la flama d'aquests camins, dels pastors, dels ramats,...

Els camins ramaders restaran vius per sempre en la memòria del país gràcies a gent com l'Ernest i a molts altres pastors que ja no hi són o que van marxant. Pastors que han trepitjat i resseguit aquests senders del pla i de la muntanya amb els seus ramats, dedicant-hi la seva vida i el seu sentiment, els seus sacrificis i els seus patiments, les seves penes i les seves alegries.

Un camí amb pujades, baixades, trams planers i giragonses. Un camí fet amb lluita i esforç, amb dies de sol i amb dies de pluja, amb calor i amb fred, amb pluja i amb neu, amb tempestes i calamarsades, amb el cel estrellat per cobrellit i amb una rònega cabana de pedra com a estada. Un camí ple de sensacions i d'aprenentatges inoblidables i eterns (so de les esquelles, olors, drets de pas i de returada, posar les esquelles al bestiar per pujar a muntanya, indrets,...). Tot, per tirar endavant la seva vida, per cuidar i salvar la ramada, ja siguin ovelles o vaques, xais o vedells. Tot, per donar forma i sentit per sempre al paisatge i a l'entorn que ens envolta, tan proper i tan poc conegut, tan accessible i tan poc valorat, tan preuat i tan poc respectat i estimat per la gran majoria de la gent.

Un patrimoni i un llegat cultural i natural que es va perdent, però que restarà per sempre entre nosaltres gràcies als pastors i a la gent que els estimem i admirem.

*JOAN CARRERES

Fuente: Guillem Plujà

Autor: Guillem Plujà